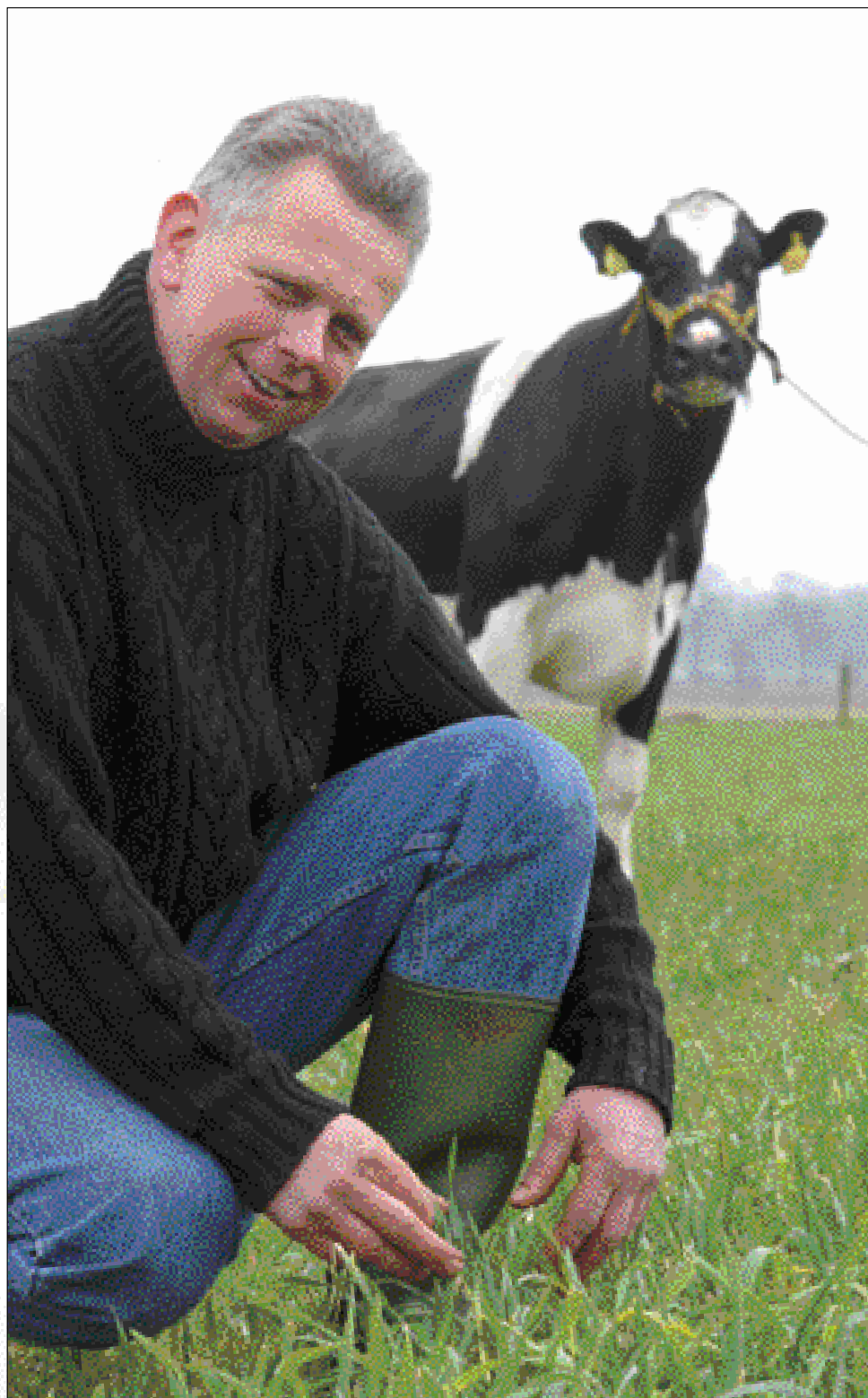

Op een intensief bedrijf de beweiding rondzetten en ook het mineralenbeheer onder controle houden vergt veel vakmanschap. De familie Schepens bereikt dit met een eigen beweidingssysteem. 'Koeien houden niet van verandering, behalve in het rantsoen.'

Het jongvee is zeker al buiten gesignaleerd en met een beetje geluk lopen de koeien van Ad (48) en Ine (44) Schepens ook al in de groene weiden. De veehouders uit het Brabantse Maarheeze zijn traditiegetrouw vroeg met het weiden van de koeien. 'We maken zo langzame, maar vloeiende overgangen', licht Ad toe. Slechts een paar uur mogen de 55 zwartbonten hun benen strekken in het Italiaans raaigras dat na de oogst van de maïs is ondergezaaid. Ad voert de duur van de weidegang stukje bij beetje op, waarna de dieren eind april resoluut uit de 'maïspcelen' verdwijnen en hun rantsoen ophalen in het blijvende grasland. 'Eerst de koe en dan het gras', omschrijft de veehouder de vroege start van het seizoen. 'Bij een te groot grasaanbod is het veel lastiger sturen.'

1000 kilo droge stof

Natuurlijk. Het bedrijf van de Schepens staat op droge zandgrond en is gunstig verkaveld, zodat het gemakkelijk weiden is. Toch krijgen de ondernemers regelmatig vragen over de weidegang van de koeien. Als deelnemers aan het project Koeien en Kansen worden de resultaten op mineralengebied onder een vergrootglas bekeken. '146 kilo', luidde keurig het stikstofoverschot bij 26,5 hectare en 500.000 liter melk (ofwel 18.868 kilo melk per hectare), terwijl de norm voor de droogtevoelige zandgrond op 126 ligt. Wellicht zou jaarrond opstallen een manier zijn om het grasland nog efficiënter te benutten? 'Alleen maaien levert 10 tot 15 procent meer opbrengst op', weet Ad uit ervaring, terwijl hij aangeeft dat het grasland tussen 11 en 12 ton droge stof per hectare opbrengt. Toch blijft weiden een voorwaarde. 'Het is goedkoper de koeien het voer zelf te laten halen dan de loonwerker erop af te sturen. Bovendien is het gezonder voor de dieren.' Daarnaast is het echtpaar ook gevoelig voor het imago van de melkveehouderij, geeft Ine aan. 'We willen laten zien hoe we werken. Bij de varkenshouderij heeft men ervaren wat er gebeurt met de publieke opinie als de productie achter gesloten deuren plaatsvindt.'

Ad Schepens: 'Eerst de koe en dan het gras. Bij een te groot grasaanbod is het veel lastiger sturen'

De kunst van goed beweiden ligt volgens Ad in het zo stabiel mogelijk houden van de omstandigheden op het bedrijf gedurende het hele jaar. 'Koeien houden niet van verandering maar van regelmaat', is zijn ervaring, waaraan hij direct toevoegt dat het rantsoen wel aantrekkelijk gevarieerd moet zijn. 'We proberen het heel smakelijk en afwisselend te houden', verklaart Ad. 'Inscharen gebeurt op een niveau van 1000 kilo droge stof per hectare.' Daarnaast krijgen de koeien nog onbeperkt de beschikking over structuurrijke graskuil en zorgt 10 kilo mengproduct van maïs, perspulp, aardappelpersvezel en erwten voor de aanvulling op het verse gras.

In Maarheeze verdient de beweiding wel enige tekst en uitleg. 'Bij het beperkt weiden kwamen de dieren in de loop van de middag al weer naar de stal terug. Ze waren ontevreden', noemt Ad als reden voor de combinatie van siëstabeweiding, stand- en omweiden. 's Morgens gaan de koeien na het melken direct het weiland in. 'Met honger', voegt Ad eraan toe. 'Ze mogen niet neerploffen, maar moeten meteen beginnen met vreten.' Rond de middag haalt hij de kudde weer naar binnen, waar die zich (tijdens de warme middaguren in de luifelstal) tegoed kan doen aan het energierijke mengsel. 'Zo is het aanbod van energie en eiwit mooi over de dag verdeeld.' Ad houdt hierdoor de ureumgehalten in de zomerperiode tussen de 15 en 20 constant. De procedure van de ochtend herhaalt zich na het avondmelken, waarbij niet alleen vader en moeder, maar ook zoon Mark (19) de koeien uit het weiland haalt.

Het unieke van het 'Schepens-beweidingssysteem' is dat de koeien slechts één dag op een perceel weiden en rouleren over drie weilanden van 1,5 hectare groot. Omweiden op 4,5 hectare derhalve. 'Ze vreten de nieuwe groeipunten meteen weer op', weet Ad. 'En dat is smakelijk en efficiënt.' Een weideperceel krijgt zo twee dagen rust voor de hergroei, terwijl de veehouder in mindere groeiperioden een vierde perceel bij de beweiding betreft en ook wisselt met andere percelen die gemaaid zijn. Ad merkt op dat de zode zeer dicht wordt. 'Daardoor blijft de opbrengst goed. Bovendien hoeven we minder te scheuren.' Ook de bemesting heeft een hoog 'Schepens-gehalte'. Eén keer per twee of drie weken (later in het sei-

zoen per vier weken) komt de kunstmeststrooier uit de schuur om alle percelen van 100 kilo KAS te voorzien. 'Constance kleine beetjes geven veel minder verlies per hectare door bijvoorbeeld een stortbui of denitrificatie.'

De resultaten op het bedrijf spreken tot de verbeelding. De stikstofgift in de vorm van kunstmest daalde de laatste jaren met 100 kilo naar 300 kilo stikstof (inclusief drijfmest) per hectare terwijl de melkproductie met 9000 liter en 4,55 % vet en 3,58 % eiwit op peil bleef. 'Financieel draaien we beter.' De voerkosten liggen met 4,5 eurocent wel iets boven het gemiddelde. Ad noemt het balanceren tussen kosten, mineralenmanagement en conditiescore de grootste uitdaging van het moderne melkveehouderijbedrijf. 'De conditie van de koeien op peil houden en daarvoor geen extra eiwit aankopen is de kunst.'

Het is vooral de drijfmest die op het bedrijf een grotere waarde heeft gekregen. Met 30 tot 35 kuub krijgt het grasland een flinke eerste gift, terwijl het maïsland 30 kuub per hectare te verwerken krijgt. 'Vroeger was dat 60 kuub. Drijfmest was eerder een last, nu zijn we er zuinig op', luidt de omwenteling in denken. Dat het jongvee in de zomer 's nachts op stal staat heeft ook het voordeel dat de ondernemers de drijfmest kunnen inzetten waar het nodig is. Daarnaast past het 's nachts opstallen in het streven naar een zeer intensieve opfok en vroeg kalven. Op 1 jaar en 11 maanden kalven de vaarzen voor de eerste keer, waarbij het vervangingspercentage in de melkveestapel ook nog eens van 35 naar 25 procent is teruggebracht. 'Een duurzame veestapel is positief voor de mineralenbalans', verklaart Ad, die bij calamiteiten geen extra vee wil aankopen. 'De koeien moeten gewoon langer blijven lopen.'

Nog 20 kilo stikstof minder

Om te voldoen aan de Minas-normen zou de bemesting eigenlijk nog 20 kilo stikstof naar beneden moeten. 'Ik ga het proberen', klinkt Ad strijdbaar, alhoewel de haalbaarheid nog twijfels bij hem oproept. 'Daarmee verlies ik opbrengst en dan moeten we weer voer bijkopen. Ons bedrijf is net zo'n beetje zelfvoorzienend.' De afgelopen jaren is er regelmatig regen gevallen in het groeiseizoen en daarmee lag de graslandproductie op een hoog peil. De resultaten zijn hierdoor ook positief beïnvloed geeft Schepens aan. 'Voor ons persoonlijk waren de groeiende jaren natuurlijk perfect. Maar voor een eerlijk beeld van het mineralenmanagement binnen Koeien en Kansen zou het eigenlijk een keer een droog jaar moeten worden. Eens kijken hoe de productiviteit van het grasland dan is.'

Alice Booij

Ad en Ine Schepens combineren siëstabeweiding, stand- en omweiden in één systeem

Omweiden op 4,5 hectare